

NOWA PODSTAWA
PROGRAMOWA

6

WCZORAJ
I DZIŚ

Zeszyt ćwiczeń

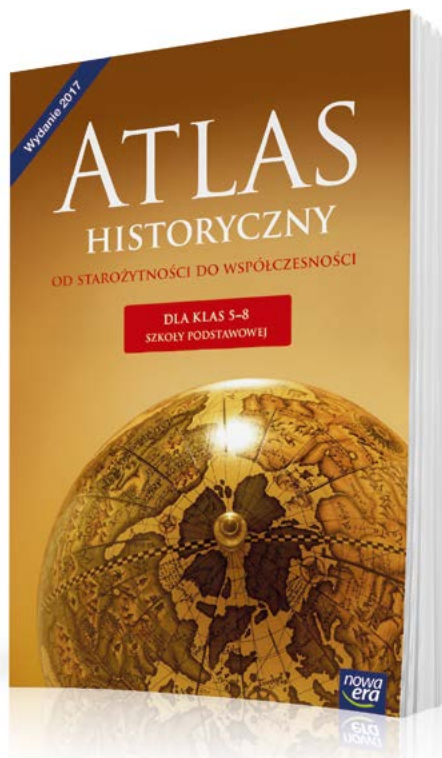
DO HISTORII
DLA KLASY SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

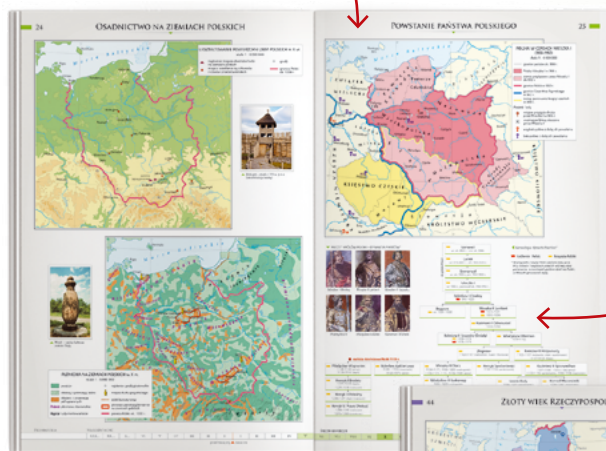
nowa
era

Atlas historyczny

Atlas *Od starożytności do współczesności* to nieoceniona pomoc w nauce historii w klasach 5–8 szkoły podstawowej. Ułatwia kształcenie ważnej umiejętności przedmiotowej – lokalizacji czasowo-przestrzennej wydarzeń historycznych z dziejów Polski, Europy i świata.

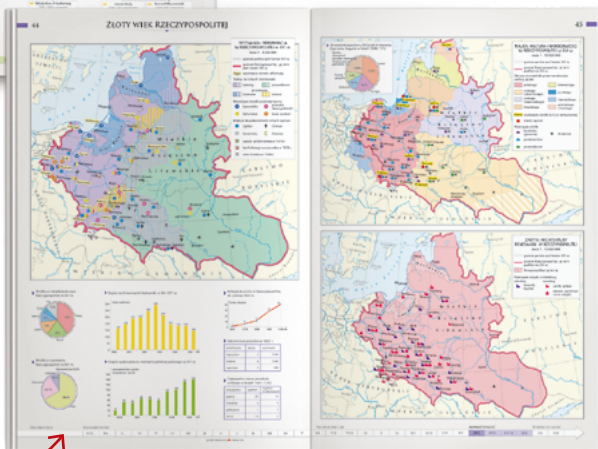

Około 200 czytelnych map, które prezentują najważniejsze wydarzenia i zjawiska polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne.

Dodatkowe informacje w postaci danych statystycznych, zdjęć, rysunków i schematów.

Oś czasu pozwala umiejscowić dane wydarzenia w określonym momencie historycznym, wspierając rozwój umiejętności związanych z posługiwaniem się chronologią.

6

WCZORAJ
I DZIŚ

Bogumiła Olszewska
Wiesława Surdyk-Fertsch

Zeszyt ćwiczeń

DO HISTORII
DLA KLASY SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

nowa
era

Twoje mocne strony

WCZORAJ I DZIŚ

Zeszyt ćwiczeń jest skorelowany z podręcznikiem do historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej *Wczoraj i dziś* dopuszczonym do użytku szkolnego i wpisanym do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do nauczania historii w klasie szóstej.

Numer ewidencyjny podręcznika w wykazie MEN: 877/3/2019

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2019
ISBN 978-83-267-3630-8

Redakcja merytoryczna: Anna Hebel, Paweł Niewiadomy. **Redakcja językowa:** Aleksandra Bednarska, Magdalena Brozis. **Nadzór artystyczny:** Kaia Juszczyk. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn.
Projekt okładki: Maciej Galiński. **Projekt layoutu:** Ewa Kaletyn, Paulina Tomaszewska.
Opracowanie graficzne: Grażyna Truchlińska, Maciej Galiński, Ewa Kaletyn, Klaudia Jarocka, Agata Knajdek.
Ilustracje: Ewelina Baran, Elżbieta Buczkowska, Marta Długokęcka, Zuzanna Dudzic, Wioleta Herczyńska, Przemysław Kłosin, Marek Nawrocki, Daniel Rudnicki, Ewa Sowulewska. **Fotoedycja:** Paulina Łukaszewska.
Mapy: Zespół kartograficzny NE. **Realizacja projektu graficznego:** Mateusz Wysiecki.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów:

Archiwum Nowej Ery: s. 23, 27, 33, 40, 49, 56, 58, 62, 91, 100, 101, 106; **BE&W:** AKG Images/Andre Held s. 66 (Wolter), AKG Images/Erich Lessing s. 69 (Fryderyk II), Alamy s. 13, 15, 30, 57 (rotunda), 64, 66 (Rousseau, Piotr I Wielki), 72, 95, Dariusz Bednarek s. 83 (Śmiełków), Fine Art Images s. 48, GLASSHOUSE IMAGES s. 74, IAM Ltd/World History Archive s. 14 (Mona Lisa), Imagebroker RM/Raimund Kutter s. 14 (Pieta); Diomedia/National Maritime Museum London s. 5 (astrolabium); **East News:** Leszek Kotarba s. 36 (meczec), Muzeum Niepodległości s. 110 (Wybicki), Muzeum Wojska Polskiego s. 110 (Dąbrowski), Roger Viollet s. 66 (Monteskiusz), Science Photo Library s. 19; **FORUM:** FoKa s. 110 (Poniatowski), Marek Maruszak s. 31 (kaplica); **Gallo Images Poland/Gettyimages:** iStock/Puchan s. 31 (dziedziniec), Christophel Fine Art s. 97, Fine Art s. 14 (Madonna), Grafissimo s. 17, Imagno s. 69 (Józef II), Print Collector s. 109; **Muzeum Narodowe w Poznaniu** s. 24; **Muzeum Narodowe we Wrocławiu (OKŁADKA):** PAP/Jerzy Ochoński s. 57 (kościół); **REPORTER:** Andrzej Iwarczuk s. 83 (Teatr Wielki), Krzysztof Kaniewski s. 57 (katedra we Wrocławiu), Tomasz Ryttych s. 90; **Shutterstock** s. 5 (kompas), 7, 36 (synagoga, cerkiew), 83 (Łazienki); **Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie** s. 38, 42, 76; **Zamek Królewski w Warszawie/Andrzej Ring** s. 81.

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnaleźć posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.
Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

Druk i oprawa: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

I Narodziny nowożytnego świata

1. Wielkie odkrycia geograficzne 4
2. Skutki odkryć geograficznych 7
  - Tajemnice sprzed wieków – Kto jako pierwszy dotarł do Ameryki? 10
3. Renesans – narodziny nowej epoki 12
4. Kultura renesansu w Europie 14
5. Reformacja – czas wielkich zmian 16
6. Kontrreformacja 18
- Podsumowanie 20

II W Rzeczypospolitej szlacheckiej

1. Demokracja szlachecka 22
2. W folwarku szlacheckim 24
3. W czasach ostatnich Jagiellonów 27
4. Odrodzenie na ziemiach polskich 30
  - Tajemnice sprzed wieków – Kiedy bije dzwon Zygmunt? 32
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów 34
6. „Państwo bez stosów” 36
7. Pierwsza wolna elekcja 38
- Podsumowanie 40

III W obronie granic Rzeczypospolitej

1. Wojny z Rosją 42
2. Początek wojen ze Szwecją 45
3. Powstanie Chmielnickiego 48
4. Potop szwedzki 50
5. Wojny z Turcją 52
6. Kryzys Rzeczypospolitej 54
7. Barok i sarmatyzm 56
  - Tajemnice sprzed wieków – Kto zwyciężył pod Wiedniem? 58
- Podsumowanie 60

IV Od absolutyzmu do republiki

1. Monarchia absolutna we Francji 62
2. Monarchia parlamentarna w Anglii 64
3. Oświecenie w Europie 66
4. Nowe potęgi europejskie 69
5. Stany Zjednoczone Ameryki 72
  - Tajemnice sprzed wieków – Jak rozpoczęła się rewolucja amerykańska? 74
- Podsumowanie 76

V Upadek Rzeczypospolitej

1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów 78
2. Pierwszy rozbiór Polski 81
3. Kultura polskiego oświecenia 83
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja 85
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski 88
  - Tajemnice sprzed wieków – Czy król Stanisław August zdradził Polskę? 90
- Podsumowanie 92

VI Rewolucja francuska i okres napoleoński

1. Rewolucja francuska 94
2. Republika Francuska 96
3. Epoka Napoleona Bonapartego 98
4. Upadek Napoleona 101
5. Legiony Polskie we Włoszech 103
6. Księstwo Warszawskie 105
  - Tajemnice sprzed wieków – Zagadka śmierci Napoleona 108
- Podsumowanie 110

VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

1 Rewolucja francuska

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H6GMRK

Na dobry początek

1 Podkreśl właściwe dokończenie zdania.

W XVIII wieku we Francji rządy absolutne sprawowała dynastia

A Hohenzollernów.

C Burbonów.

B Walezjuszów.

D Habsburgów.

2 Uzupełnij schemat dotyczący praw i obowiązków społeczeństwa francuskiego przed wybuchem rewolucji. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe litery. Dwóch opisów możesz użyć dwukrotnie.

SPOŁECZEŃSTWO FRANCUSKIE W XVIII WIEKU

Stan pierwszy

Stan drugi

Stan trzeci

- A Obejmowali najwyższe stanowiska w państwie.
- B Mieli obowiązek płacenia podatków.
- C Utrzymywali się między innymi z dziesięciny płaconej przez stan trzeci.
- D Byli zwolnieni z podatków.
- E Nie mogli pełnić wysokich stanowisk państwowych.

- 3** Uzupełnij tekst. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe wyrażenia z ramki w odpowiedniej formie. Jedno z nich jest niepotrzebne.

Zgromadzenie Narodowe, Zgromadzenie Ludowe, konstytucja, Konstytuanta

Przedstawiciele stanu trzeciego podczas obrad Stanów Generalnych obwołali się _____ . Wkrótce zmieniło ono nazwę na _____ .
 Głównym celem zebranych stało się uchwalenie _____ .

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Stany Generalne miały doradzać królowi, zwłaszcza w sprawach ustalania podatków.	P	F
W wyniku rewolucji we Francji wprowadzono rządy absolutne.	P	F
Na mocy Deklaracji praw człowieka i obywatela szlachta oraz duchowieństwo utrzy- mały dotychczasowe przywileje.	P	F
Za symboliczny początek rewolucji francuskiej uważa się zdobycie BastylIIi przez paryżan.	P	F

- 5** Przyjrzyj się ilustracji przedstawiającej szturm na Bastylię. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z ilustracją

- a)** Napisz, czym była Bastylia zdobyta przez rewolucjonistów 14 lipca 1789 roku.

- b)** Wyjaśnij, dlaczego paryżanie zaatakowali Bastylię.

---

2 Republika Francuska

Obejrzyj
ilustracje
docwiczenia.pl
Kod: H65UJD

Na dobry początek

- 1 Wykreśl z diagramu nazwę ustroju, który został wprowadzony we Francji po zniesieniu monarchii. Następnie zapisz hasło w odpowiedniej formie w poniższym zdaniu.

K A N K O P O R E P U B L I K A N I N A N B

W 1792 roku parlament zniósł monarchię we Francji i ustanowił _____.
Odtąd pełnia władzy w państwie należała do parlamentu wybieranego przez naród.

- 2 Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 4.

- _____ zniesienie monarchii i ustanowienie republiki
- _____ egzekucja króla Ludwika XVI
- _____ wybuch rewolucji francuskiej
- _____ śmierć Robespierre'a

- 3 Uzupełnij tabelę dotyczącą etapów rewolucji francuskiej. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe litery.

Schyłek rządów Ludwika XVI	Rządy jakobinów	Rządy dyktatoratu

- A powołanie Trybunału Rewolucyjnego
- B wybuch wojny Francji z Austrią i Prusami w 1792 roku
- C uwięzienie Ludwika XVI
- D rozwiązanie Trybunału Rewolucyjnego
- E czasy Wielkiego Terroru
- F zachowanie podstawowych zdobyczy rewolucji (m.in. równości wobec prawa)

- 4 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Po przegranej wojsk francuskich na froncie w 1792 roku wzrosło niezadowolenie ludu z rządów Ludwika XVI.	P	F
Królowa Maria Antonina była szczególnie lubiana przez społeczeństwo francuskie.	P	F
Na początku 1793 roku Ludwika XVI uznano za zdrajcę narodu i wygnano z kraju.	P	F
W 1793 roku rządy we Francji przejęło siłą radykalne stronnictwo jakobinów.	P	F

- 5 Przyjrzyj się zamieszczonej ilustracji. Następnie wyjaśnij, w jaki sposób rewolucyjni walczyli z Kościołem katolickim.

- ★ 6 Wyszukaj w dowolnych źródłach informacje o przewrocie termidoriańskim. Wyjaśnij, co kryje się pod tą nazwą.

3 Epoka Napoleona Bonapartego

Na dobry początek

- 1 Podaj imię i nazwisko generała, który w 1799 roku przejął władzę we Francji i został pierwszym konsulem.

- 2 Uzupełnij tekst. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe określenia z ramki w odpowiedniej formie. Jedno z nich jest niepotrzebne.

konsulat, Napoleon Bonaparte, Maksymilian Robespierre, Kodeks, korupcja

We Francji w okresie rządów dyktatoratu doszło do nasilenia _____.
Po zamachu stanu dokonanym przez Napoleona Bonapartego w miejsce dyktatoratu powołano trzyosobowy _____. Wówczas _____
został pierwszym konsulem i przeprowadził reformę prawa. Na wniosek konsula w 1804 roku uchwalono zbiór praw znany jako _____ Napoleona.

- 3 Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 5.

- _____ wprowadzenie blokady kontynentalnej
- _____ dokonanie zamachu stanu przez Napoleona
- _____ bitwa pod Austerlitz
- _____ koronacja Napoleona na cesarza Francuzów
- _____ pokój w Tylży

- 4 Wyjaśnij, na czym polegała blokada terytorialna. Napisz, jaki był cel wprowadzenia jej przez Napoleona.

---

5 Podkreśl właściwe dokończenie każdego zdania.

W 1805 roku na czele kolejnej koalicji antyfrancuskiej stanęła

- A Wielka Brytania. C Austria.
 B Rosja. D Hiszpania.

Po bitwie pod Austerlitz z części ziem niemieckich utworzono

- A Rzeszę Niemiecką. C Związek Reński.
 B Związek Niemiecki. D Królestwo Niemieckie.

6 Przyjrzyj się zamieszczonej mapie. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z mapą
a) Podkreśl właściwe wyrażenie w nawiasie, tak aby powstało zdanie prawdziwe.

W wyniku podbojów napoleońskich państwem zależnym od Francji stało się (*Królestwo Portugalii / Królestwo Neapolu*).

b) Podkreśl miejsce bitwy z 1805 roku, w której armia Napoleona pokonała wojska austriacko-rosyjskie.

c) Zapisz w wyznaczonym miejscu właściwą nazwę państwa.

7 Podpisz wskazane na ilustracji elementy uzbrojenia żołnierza piechoty francuskiej.

8 Podkreśl zdania dotyczące Napoleona Bonapartego.

- W wyniku zamachu stanu obalił rządy dyktatoratu.
- Podczas koronacji przejął koronę z rąk papieża, aby samodzielnie włożyć ją na swoją głowę.
- Zdobył sławę w walkach z koalicją państw europejskich na terenie Włoch.
- Po objęciu władzy nie skupiał się na reformach państwa, lecz na podbojach.
- Nie pozował artystom w mundurze, ponieważ nie chciał być kojarzony z karierą wojskową.

★ 9 Wyszukaj w dowolnych źródłach informacje o bitwie pod Trafalgarem. Napisz, kiedy się rozegrała i jaki był jej rezultat.

---

4 Upadek Napoleona

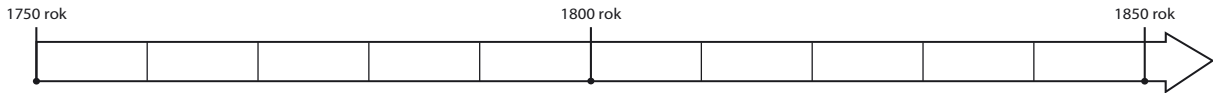

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H6LHA6

Na dobry początek

1 Przyjrzyj się zamieszczonej osi czasu. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z osią czasu

- Umieść na osi rok koronacji Napoleona.
- Zaznacz rok, w którym cesarza zmuszono do abdykacji.
- Oblicz, przez ile lat Napoleon był cesarzem.

2 Przyjrzyj się fragmentowi obrazu *Berezyna* Wojciecha Kossaka i Juliana Fałata. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z ilustracją

- Napisz, jakie wydarzenie przedstawiono na obrazie.
- Wyjaśnij, dlaczego Napoleon rozkazał żołnierzom spalić sztandary.

3 Przyjrzyj się zamieszczonej mapie. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z mapą

a) Podkreśl nazwę miejscowości, w pobliżu której stoczono „bitwę narodów”. Wyjaśnij, dlaczego tak się określa to starcie.

b) Otocz ramką nazwę wyspy, na którą zesłano Napoleona po abdykacji.

★ **4** Wyjaśnij, co oznacza pojęcie „100 dni Napoleona”.

5 Legiony Polskie we Włoszech

Na dobry początek

- 1 Podkreśl właściwe dokończenie zdania.

Dowódcą utworzonych w 1797 roku Legionów Polskich we Włoszech został

- A Tadeusz Kościuszko. C Józef Wybicki.
 B Jan Henryk Dąbrowski. D Napoleon Bonaparte.

- 2 Wyjaśnij, dlaczego Polakom zależało na utworzeniu oddziałów walczących u boku Francji.

- 3 Oceń, czy poniższe zdania dotyczące Legionów Polskich we Włoszech są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Umundurowanie legionistów było podobne do tego, które noszono w dawnej Rzeczypospolitej.	P	F
W Legionach używano polskich stopni wojskowych.	P	F
Stopnie oficerskie przyznawano wyłącznie przedstawicielom stanu szlacheckiego.	P	F
W oddziałach szanowano godność wszystkich żołnierzy.	P	F
Stanowiska dowódcze były obsadzane przez Napoleona.	P	F

- 4 Podkreśl jedno wyrażenie w każdym nawiasie, tak aby powstały zdania prawdziwe.

Legiony walczyły u boku armii francuskiej przeciw (*Austrii i Rosji / Austrii i Turcji*). Po zawarciu przez Francję pokoju część polskich oddziałów została skierowana na (*Elbę / San Domingo*). Potomkowie legionistów do dzisiaj mieszkają na wyspie, która obecnie nosi nazwę (*Haiti / Wyspa Świętej Heleny*).

- 5 Przeczytaj fragment *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*. Następnie wykonaj polecenia.

Tekst źródłowy

Pieśń Legionów Polskich we Włoszech

Jeszcze Polska nie umarła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca moc wydarła,
Szablą odbijemy.

Marsz, marsz Dąbrowski
Do Polski z ziemi włoski.
Za Twoim przewodem
Złączem się z narodem.

Praca z tekstem źródłowym

a) Podaj, kto jest autorem *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*.

b) Napisz, do jakiego wydarzenia historycznego odwołuje się autor w pierwszej zwrotce.

c) Wyjaśnij, jak rozumiesz sens refrenu.

★ d) Napisz, kiedy pieśń stała się oficjalnym hymnem państwowym.

★ 6 Wyszukaj w dowolnych źródłach informacje o Muzeum Hymnu Narodowego. Napisz, gdzie się ono znajduje i jaki związek ma ta miejscowość z autorem *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*.

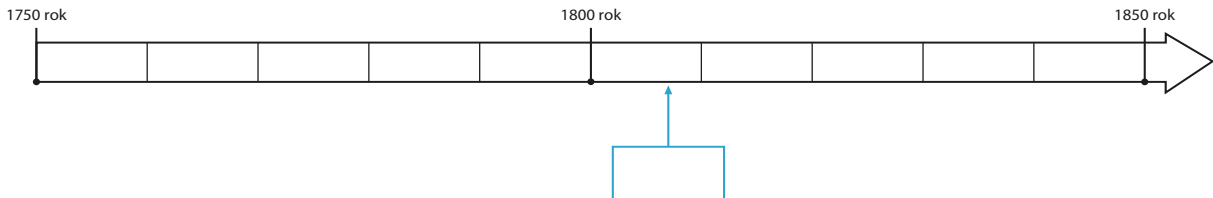

6 Księstwo Warszawskie

Na dobry początek

1 Przyjrzyj się zamieszczonej osi czasu. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z osią czasu

- Wpisz rok utworzenia Księstwa Warszawskiego w wyznaczone miejsce na osi czasu.
- Zamaluj dowolnym kolorem okres, w którym istniało Księstwo Warszawskie.

2 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Dowódcą armii Księstwa Warszawskiego był książę Józef Poniatowski.	P	F
Podczas wyprawy na Rosję Księstwo Warszawskie wystawiło armię liczącą około 100 tysięcy żołnierzy.	P	F
Z wyprawy na Rosję powróciła większość wojsk Księstwa Warszawskiego.	P	F
Polacy brali udział w zdobyciu Smoleńska, bitwie pod Borodino i jako pierwsi wkroczyli do Moskwy.	P	F
Książę Józef Poniatowski zginął w bitwie nad Berezyną.	P	F

3 Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 5.

- _____ pokój w Tylży
- _____ likwidacja Księstwa Warszawskiego
- _____ bitwa pod Raszynem
- _____ wyprawa Wielkiej Armii na Rosję
- _____ uchwalenie konstytucji Księstwa Warszawskiego

- 4 Przyjrzyj się obrazowi Januarego Suchodolskiego. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z ilustracją

- a) Wskaż na obrazie postać Józefa Poniatowskiego i otocz ją ramką.
b) Napisz, jakie wydarzenie uwieczniono na obrazie.

- 5 Zapoznaj się z fragmentem postanowień traktatu z Tylży. Następnie wykonaj polecenia.

Tekst źródłowy

Postanowienia traktatu z Tylży

Art. V. Prowincje, które od 1 stycznia 1772 r. składały część [wchodziły w skład] dawnego Królestwa Polskiego, a które potem różnymi czasy dostały się pod panowanie pruskie [...], będzie posiadał król saski prawem własności i najwyższego zwierzchnictwa pod nazwą Księstwa Warszawskiego, a rządzić się będą konstytucjami, które by, zapewniając swobody i przywileje ludów tegoż Księstwa, zgadzały się ze spokojnością krajów ościennych.

Praca z tekstem źródłowym

- a) Podaj nazwę państwa polskiego utworzonego na mocy traktatu w Tylży.
b) Odpowiedz, kto został najwyższym zwierzchnikiem tego państwa.

6 Przyjrzyj się mapie przedstawiającej Księstwo Warszawskie. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z mapą

a) Zapisz nazwy dwóch miejscowości, gdzie w 1809 roku stoczono bitwy.

b) Otocz kółkiem nazwę miejscowości, w której w 1807 roku podpisano traktat pokojowy.

c) Podkreśl właściwe dokończenie zdania.

W granicach Cesarstwa Rosyjskiego w 1807 roku znalazł się

A) Kraków.

B) Białystok.

C) Sandomierz.

D) Lublin.

★ 7 Wyjaśnij, czym są bajońskie sumy i skąd wzięło się to określenie.

TAJEMNICE

Zagadka śmierci Napoleona

1 Wybierz prawidłowe dokończenie zdań.

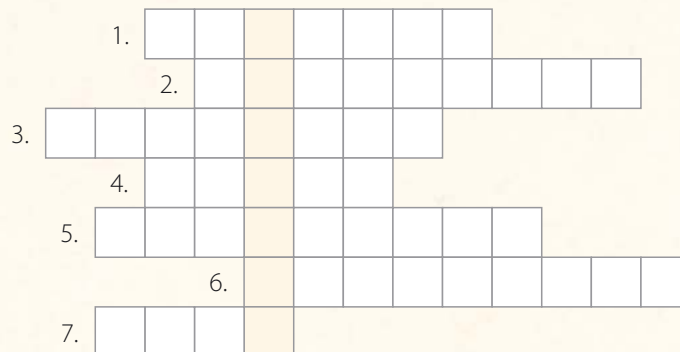
Po bitwie pod Waterloo Napoleon Bonaparte został zesłany na

- A Elbę. C Haiti.
 B Wyspę Świętej Heleny. D San Domingo.

Napoleona na zesłaniu odwiedzało wielu gości z Europy, jednak wizyty te szybko ustały z powodu

- A choroby cesarza.
 B niedogodnych warunków mieszkaniowych.
 C szczegółowych kontroli tych osób.
 D zbyt dużej odległości od kontynentu.

2 Rozwiąż krzyżówkę i wpisz hasło w puste miejsce. Wyjaśnij, jaki ma ono związek z Napoleonem, cesarzem Francuzów.

1. Rzeka, nad którą leży Paryż.
2. Nazwisko Napoleona, cesarza Francuzów.
3. Miejsce ostatniej przegranej bitwy Napoleona.
4. Trująca substancja, której znaczne ilości znaleziono w zachowanych włosach Napoleona.
5. Formacja wojskowa, w której Napoleon rozpoczął służbę po ukończeniu szkoły wojskowej.
6. Uroczysta ceremonia przejścia władzy przez monarchę z symbolicznym przejściem insygniów.
7. Wyspa, miejsce pierwszego zesłania Napoleona.

HASŁO: _____

SPRZED WIEKÓW

- 3** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Napoleon ukończył szkołę wojskową jako podporucznik.	P	F
Część zwolenników Napoleona podejrzewała, że padł on ofiarą spisku i został zamordowany.	P	F
Głównym przeciwnikiem Napoleona była Szwecja.	P	F
Napoleon spędził na Wyspie Świętej Heleny ponad 10 lat.	P	F

- 4** Uporządkuj w kolejności chronologicznej ważne wydarzenia z życia Napoleona Bonapartego. W tym celu wpisz w wolne miejsca cyfry od 1 do 6.

- _____ zesłanie na Wyspę Świętej Heleny
- _____ bitwa pod Lipskiem
- _____ wyprawa na Rosję
- _____ koronacja na cesarza
- _____ bitwa pod Austerlitz
- _____ zesłanie na wyspę Elbę

- 5** Napisz, gdzie został pochowany Napoleon. Określ, w którym roku zostały tam sprowadzone jego szczątki.

Podsumowanie rozdziału VI

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Podkreśl właściwe informacje w każdym nawiasie, tak aby powstało zdanie prawdziwe.

W 1799 roku Napoleon Bonaparte przeprowadził zamach stanu i przejął władzę we Francji jako pierwszy (*konsul / cesarz*). Uchwalił zbiór praw zwany (*Kodeksem / Spisem*) Napoleona. W (1804 / 1835) roku odbyła się jego koronacja.

- 2 Przyjrzyj się zamieszczonym ilustracjom. Następnie wykonaj polecenia.

Józef Wybicki

Jan Henryk Dąbrowski

Józef Poniatowski

Praca z ilustracją

a) Przyporządkuj opisy do przedstawionych postaci. Wpisz odpowiednią literę oznaczającą jej charakterystykę pod właściwym zdjęciem. Jeden opis jest niepotrzebny.

- A Naczelný wódz wojsk polskich Księstwa Warszawskiego
- B Twórca tekstu *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*
- C Marszałek Sejmu Wielkiego
- D Dowódca Legionów Polskich we Włoszech

b) Otocz ramką nazwisko postaci, którą cesarz Napoleon mianował marszałkiem Francji.

c) Podkreśl nazwisko postaci historycznej, która pojawia się w tekście polskiego hymnu narodowego.

- 3 Połącz każde wydarzenie z jego bezpośrednim skutkiem. Jeden z nich dodany został niepotrzebnie.

Wybuch rewolucji we Francji •	• Zesłanie Napoleona na wyspę Elbę
Podpisanie pokoju w Tylży •	• Utworzenie Księstwa Warszawskiego
Klęska Napoleona pod Lipskiem •	• Powstanie Związku Reńskiego
Wygrana armii Napoleona pod Austerlitz •	• Obalenie rządów absolutnych
	• Koronacja Napoleona

- 4 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Wojska Księstwa Warszawskiego uczestniczyły w wyprawie Napoleona na Rosję.	P	F
W 1812 roku Napoleon na czele Wielkiej Armii wyruszył na podbój Prus.	P	F
Klęska Napoleona pod Lipskiem przesądziła o upadku Księstwa Warszawskiego.	P	F
Księstwo Warszawskie zostało utworzone po zwycięstwie wojsk polskich w bitwie pod Raszynem.	P	F

- 5 Połącz terminy z wyjaśnieniami. Jedno z nich jest niepotrzebne.

abdykacja •	• przejęcie siłą władzy w państwie
zamach stanu •	• usunięcie władcy z tronu
detronizacja •	• przekazanie insygniów nowemu władcy
	• dobrowolna rezygnacja z władzy

- 6 Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 4.

- _____ Utworzenie Księstwa Warszawskiego
- _____ Koronacja Napoleona na cesarza Francuzów
- _____ Wkroczenie Wielkiej Armii na terytorium Rosji
- _____ Zesłanie Napoleona na wyspę Elbę

- 7 Wymień trzy przyczyny wybuchu rewolucji we Francji.

- _____
- _____
- _____

Twoje mocne strony

W księgarni internetowej
Nowej Ery znajdziesz wszystko,
czego szukasz!

sklep.nowaera.pl

Bezpieczne
płatności

Bezpłatna
wysyłka

Szybka
dostawa

WCZORAJ I DZIŚ

Zeszyt ćwiczeń skorelowany z podręcznikiem *Wczoraj i dziś* dla klasy 6 zawiera różnorodne ćwiczenia dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów, a także ułatwia utrwalenie wiedzy oraz przygotowanie do sprawdzianów.

Na dobry początek – różnorodne łamigłówki i proste ćwiczenia stanowiące dobrą rozgrzewkę przed przystąpieniem do dalszych zadań.

Praca z mapą – ćwiczenia pozwalające kształcić umiejętności niezbędne na lekcjach historii.

Sprawdź, czy potrafisz – ćwiczenia utrwalające najważniejsze zagadnienia z rozdziału.

Praca ze źródłami – zadania z wykorzystaniem różnych źródeł, umożliwiające kształcenie niezbędnych umiejętności przedmiotowych.

Zadania z gwiazdką – ćwiczenia wymagające zastanowienia się lub skorzystania z dodatkowych źródeł, w tym internetu.

Z DOSTĘPEM DO
docwiczenia.pl

*Dodatkowe materiały
– oglądaj, pobieraj,
drukuj.*

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H686LG

*Zeskanuj kod QR,
który znajdziesz
wewnątrz
zeszytu ćwiczeń,
lub wpisz kod na
docwiczenia.pl.*

 www.nowaera.pl nowaera@nowaera.pl
 Centrum Kontakt: 801 88 10 10, 58 721 48 00

ISBN 978-83-267-3630-8

9 788326 736308